

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра міжкультурної комунікації, світової літератури та перекладу

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **Автобіографізм творчості Ч. Діккенса**

Студентки 2 курсу МСО групи

Галузь 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014.021 Середня освіта (мова
і література (англійська, німецька))

Дабіжі Анастасії Віталіївни

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник: Боюн А.М.,
кандидат філологічних наук, доцент

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця — 2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. Ч. ДІККЕНС – КЛАСИК КРИТИЧНОГО РЕАЛІЗМУ.....	6
1.1. Особливості англійського реалізму в літературі ХІХ ст.	6
1.2. Моралізм та повчальність як провідні риси творчості Ч. Діккенса.....	15
1.3. Труднощі дитинства Ч. Діккенса та їхній вплив на творчість письменника.....	23
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	30
РОЗДІЛ II. АВТОБІОГРАФІЗМ ТВОРЧОСТІ Ч. ДІККЕНСА.....	32
2.1. Образ Олівера Твіста як типового представника знедоленої дитини.....	32
2.2. Втілення теми важкого дитинства у романах «Крошка Дорріт» та «Життя Девіда Копердфільда».....	45
2.3. Автобіографічні мотиви у романі «Великі сподівання».....	55
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	72
РОЗДІЛ III. УРОКИ З ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Ч. ДІККЕНСА.....	74
3.1. Урок в 10 класі на тему - Художнє втілення ідеї гуманізму в романі Ч. Діккенса «Пригоди Олівера Твіста». Соціальна дієвість творчості Ч. Діккенса . Реалістичні та романтичні тенденції у його прозі.....	74
3.2. Урок позакласного читання в 6 класі на тему «Ч. Діккенс «Різдвяна пісня в прозі». Духовне переродження Скруджа».....	81
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	88

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	97

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Чарльз Диккенс. Библиография русских переводов и критической литературы на русском языке (1838--1960)», составители Ю. В. Фридлиндер и И. М. Катарский, под ред. акад. М. П. Алексеева, М. 1962; И. Катарский, Диккенс в России, - М.: Наука, 1966. – с. 376.
2. Абрамович А. Введение в литературоведение. — М.: Московский университет, 1961.— 124 с.
3. Алексеєв М. П. Англійська література: Нариси і дослідження. Л.: Наука, 1991. - 461с.
4. Аникст А.А. «Тяжёлые времена»: Послесловие // Диккенс Ч. Собр. соч.: В 30 т. М., 1965. - Т.19. - С. 695-701.
5. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. - М.: Художественная литература, 1975. - 502 с.
6. Бобрыкина Т.А. Художественный мир повестей Чарльза Диккенса. СПб., Гиппократ. -1996.- 137 с .
7. Богачевська Л. Художнє втілення дитячих образів у творчій спадщині Чарльза Діккенса та Володимира Винниченка // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2004. - №3. - С.14- 18.
8. Борисенко А. Льюис Кэрролл: мифы и метаморфозы / А. Борисенко, Н. Демурова // Иностранная литература – 2003. – № 7. – С. 26.
9. Боюн А.М. Отражение эволюции художественного метода А.С.Пушкина в образе лирического героя// Материалы Винницкой

областной научно-практической конференции «А.С.Пушкин и мировая культура». – Винница: ВГПУ, 1999. – С. 12 – 15.

10. Боюн А.М. Репрезентация нравственных концептов в поговорках русского языка// Матеріали 111 Всеукраїнської науково-практичної конференції «Слов'янська філологія: історія, сьогодення, перспективи/ Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – С.8 – 16.

11. Вілсон Е. Світ Чарльза Діккенса. М.: Прогрес. - 1975. – 320 с.

12. Влодавская И.А. Роман Ч. Диккенса «Большие надежды» и жанровые традиции. Пермь.: Книга. - 1988. — 219 с.

13. Волощук С. М. Зарубіжна література. К.: Юридична книга. - 2002. – 430 с.

14. Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2001. - №9. - С. 51-56.

15. Гаспаров М.П. Литературный интертекст и языковой интертекст. // Известия АН. Сер. Лит. и яз., М. 2001. Т6. - №4. - С. 3-9.

16. Гениева Е.Ю. Диккенс // История всемирной литературы: В 9 т. - Т. 6 - М.: Наук. - 1989. - С. 120-130.

17. Гербев Ю. Чарльз Диккенс о детях Англии. Нар.обр., 1962. - №2.— с.104-106.

18. Гравин Г. Печальные глаза Дэви (О романе Ч.Диккенса «Жизнь Дэвида Копперфилда, рассказанная им самим») - / Семья и школа. – 1974. - №8. - С. 44-46.

19. Діккенс Ч. Передмова до роману «Пригоди Олівера Твіста» / Чарльз Діккенс. Пригоди Олівера Твіста. К.: Дніпро. - 1987. - С.16-19.

20. Европейский романтизм / Вступ, ст. М. П. Алексеева. Л. - 1979.

21. Елизарова М.М., Гиждеу С. П., Колесников Б. И., Михальская Н. П. История зарубежной литературы XIX века. – М. - 1972.
22. Затонский Д.В. Искусство романа и XX век. М.: Художественная литература. - 1973. - 535 с.
23. Затонський Д.В. Минуле, сучасне, майбутнє. – К.: Наука. - 1982. – 216 с.
24. Зигус У. Мир Чарльза Диккенса. М., - 1975. - С. 54-64.
25. Ивашева В. В. Английский реалистический роман XIX в. в его современном звучании. – М., - 1974. - 460 с.
26. Ивашева В.В. «Век нынешний и век минувший...». Английский роман XIX века в его современном звучании. – 2-е изд., доп. – М.: Худож. лит., 1990. – 479 с.
27. Ивашева В.В. Творчество Диккенса. М.: МГУ. - 1954. - 472 с.
28. Исаев С.Г. Литературная маска как форма художественной образности. // Вестник НовГУ. Новгород, 1995. - №2. - С. 61-67.
29. История английской литературы / Под ред. И.М. Катарского. – М.: Изд-во Академии наук СССР, 1958. – 736 с.
30. История всемирной литературы: В 9 т. М. – Наука. - 1988.
31. История зарубежной литературы XIX века. М.: Высшая школа. - 1991. - 637 с.
32. Ивашева В. В. Творчість Діккенса. М.: Московський ун-тет, 1954. - 425с.
33. Історії західної літератури // Під ред. Батюшкова Ф.Ф. // Розділ Набокова про внески Діккенса в літературу. - 1917. - С. 156-161.
34. Калачёва С.В. Художественная деталь, сюжет и реконструкция незаконченного романа Диккенса. // Филологические науки, №2, 1993.- С. 89-97.

35. Капіца О. Обзор некоторых трудов по детскому фольклору на английском языке. Кн.: Детский быт и фольклор, - Л., 1930. - С. 128.
36. Катарский И.М. Диккенс в Россия. – М., 1966. – 428 с.
37. Катарський І.М. Діккенс / критико-бібліографічний нарис. М., 1980. - С. 91.
38. Кеттл А. Введение в историю английского романа. – М. – Прогрес. - 1966. – 446 с.
39. Клименко Е. И. Английская литература первой половины XIX в. – Л., 1971. - 144 с.
40. Лібман З. Чарльз Діккенс: Життя і творчість. К., 1982. - С. 23-28.
41. Лібман З. Я. Класики зарубіжної літератури. Чарльз Діккенс. - К., 1982. - С. 527.
42. Михальская Н. Чарльз Диккенс: Кн. для учащихся. - М., 1987. - С. 13-16.
43. Михальская Н. Чарльз Диккенс: Кн. Для учащихся. М., 1987. - С. 58-68.
44. Михальська Н. П. Чарльз Діккенс: Нарис життя і творчості. М.: Учпедгиз, 1959. – 122 с.
45. Мосейчук М.Я. «Пригоди Олівера Твіста» - сумна книга про дитину-сироту. Урок прес-конференція за романом Ч.Діккенса // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2007. - №12. - С. 3-4.
46. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: Підручник. – К.: Заповіт. - 1997. – 464 с.
47. Наумова О.А. Автобиографический роман воспитания в творчестве Ч. Диккенса и Ш. Бронте: Автореф. М.- 1990. - 26 с.
48. Нерсесова Т.И. Творчество Чарльза Диккенса. М., 1967. – 472 с.

49. Нилсон Э. Мир Чарльза Диккенса /перевод Р. Померанцевой/. М.- Прогрес. – 1975. 456 с.
50. Оруэлл Дж. Диккенс. Пермь.: Флинта, 1992. -236 с.
51. Осипова Н.В. Дэвид Копперфилд Ч. Диккенса и Пенденнис У. Теккерея — два варианта романа воспитания (опыт типологического сопоставления). /Автореферат/. - 28 с.
52. Островский А. Н. О Диккенсе // Собр. соч.: В 10 т. – М., 1960. – Т. 10.- С. 399-400.
53. Пирсон Х. Диккенс (перевод М. Канн). М. – Молодая гвардия. - 1963. - 512 с.
54. Півнюк Н. Соціальні контрасти та моральні конфлікти у висвітленні Ч.Діккенса // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1999. - № 4. - С. 55-58.
55. Пірсон Х. Діккенс. М.: Молода гвардія. - 1963. - 511с.
56. Плещеев А.Н; Жизнь Диккенса. — СПб., тип. И.Н. Скороходова, 1891. - 294 с.
57. Потанина Н.Л. Игровое начало в художественном мире Ч. Диккенса: Монография. Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина. - 1998. - 211 с.
58. Потанина НЛ. К вопросу о своеобразии творческого метода позднего Диккенса (роман «Большие надежды»). — М.: Гранд-пресс. - 2000.-98 с.
59. Прошкина Е. П. О внутреннем монологе в романе Чарльза* Диккенса // Вестник Ленинградского университета. Ист., яз., лит. — 1977. №2, вып. 1. - С. 32-41.
60. Путеводитель по английской литературе. Под ред. Маргарет Дрэббл и Дженни Стрингер. М.: Радуга. - 2003. - 928 с.
61. Самарин Р.М. Зарубежная литература. – М. - Высшая школа. - 1987. 368 с.

62. Светов Ф. Природа жанра, функция сюжета. // Вопросы литературы, №8, - 1996. - С. 135-150.
63. Сільман Т. І. Діккенс. Нариси творчості. Л. Художня література, 1970. - 407с.
64. Сноу Ч. Портреты и размышления. – М. – Прогрес. - 1985. – 283 с.
65. Сомова Е.В. Маска: ее разновидности и приемы художественного восприятия в творчестве Ч. Диккенса. /Автореферат/. - 23 с.
66. Султанов Ю. Принципы добра. Художественный мир Ч.Диккенса // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2001. -№9. - С. 51-56.
67. Тугушева М. П. Чарльз Діккенс : Нарис життя і творчості. М.: Дитяча література , - 1979. – 209 с.
68. Тугушева М. Чарльз Діккенс: Очерк жизни и творчества. М. - 1979. - С. 72-77.
69. Тугушева М.П. Чарльз Диккенс: Очерк жизни и творчества. М. -1983
70. Уислон Э. Мир Чарльза Диккенса. М.: Художественная литература, 1975. - 320 с.
71. Урнов Д. Чарльз Диккенс и его роман «Приключения Оливера Твиста» // Предисловие к роману Ч.Диккенса «Приключения Оливера Твиста». М.: Просвещение. - 1985.- С. 5-10.
72. Урнов М.В. Вехи традиций в английской литературе. М.: Художественная литература. - 1986. - 380 с.
73. Черненко М. Специфіка англійського реалізму у творчості Ч.Діккенса // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1999. - № 4. - С. 55.
74. Честертон Г.К. Чарльз Диккенс. - М.: Радуга. - 1982. - 205 с.

75. Честертон. Чарльз Диккенс /Перевод Н. Тауберг. - М, Радуга. -2002.

76. Шабловская И.В. История зарубежной литературы (первая половина). – Мн.: Экономпресс. -1998. – 382 с.

77. Шахова К. Смукт і сміх Чарльза Діккенса // Шахова К. Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів ХІХ -ХХ ст. К., - 1975. - С. 18-22.

78. Шахова К. Усупереч антивихованню // Зарубіжна література. 2004. - № 6-7. - С. 24-26.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

77. Гуминский В. М. Путешествие / В. М. Гуминский // Литературный энциклопедический словарь. – М. :Сов. энциклопедия, 1987. – С. 314-315.

78. Зарубежная литература. Пособие для факультативных занятий в ст. классах сред. школы. Изд. 2-е., испр. – М.: Просвещение. - 1975. – 320 с

79. Зарубежные писатели: Библиографический словарь в 2-х т. Ч. 1 А-М / Под ред. Н.П. Михальской. – М.: Просвещение. - 1997. – 448 с.

80. Зіневич Л.С. «Є темні сили на землі, але тим яскравішим здається світло...». Матеріали до проведення уроків по вивченню творчості Чарльза Діккенса. 10 клас. // Зарубіжна література в навчальних закладах. 1998. - №8. -С.24-28.

81. История зарубежной литературы ХІХ века. Учеб. для студентов пед. ин-тов по спец. "Рус.. яз. и; лит.". В 2 ч. Ч. I / Н. П. Михальская, В.А, Луков, А.А. Завьялова и др.; Под ред. Н. П. Михальской. – М.: Просвещение. - 1991. – 256 с.

82. История зарубежной литературы XIX века: Учеб. для вузов / А.С.Дмитриев, Н.А.Соловьева, Е.А.Петрова и др.; Под ред. Н.А. Соловьевой. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высшая школа; Академия. - 1999. – 559 с.

83. Історія світової культури: Навч. посібник / Керівник авт. кол. Л. Т. Левчук. – К.: Либідь. - 1994. – 320 с.

84. Скуратовская Л.И. Творчество Диккенса. 1838 1842 гг. Учеб. пособие для студентов-филологов. Днепропетровск. - 1969. -22 с.

85. Энциклопедия литературных произведений. – М.: ВАГРИУС. - 1998.– 656 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

86. Диккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста. К., 1985. 358с.

87. Діккенс Ч. Зібрання творів у 2-х томах. М.: «Художня література», 1978.

88. Діккенс Ч. Великі сподівання. К. : Веселка, 1986. 480 с.

89. Диккенс Ч. Крошка Доррит. Транзиткнига, 2004. 880 с.

90. David Copperfield. Charles Dickens. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.weblitera.com/sync/?id=1&l1=1&l2=2&l=ru>

91. Oliver Twist. Charles Dickens. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.weblitera.com/sync/?id=22&l1=1&l2=2&l=ru>

92. Great Expectations. Charles Dickens. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mybook.ru/author/charlz-dickens/great-expectations-bolshie-nadezhdy/>

93. The Letters of Charles Dickens. [Электронный ресурс] – Режим
доступу: <http://www.gutenberg.org/ebooks/25852>